

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри іноземної
філології, українознавства
та соціально-правових дисциплін
Протокол № 1 від 27 серпня 2019 р.

Зав. кафедри

С.А.

С.А. Остапенко

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**«ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА ТА ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ»**

(заочна форма навчання)

Кількість кредитів ECTS 6

Розробники: Ревуцька С. К.
доцент кафедри іноземної
філології, українознавства та
соціально-правових дисциплін,
канд.філ.наук,
Зінченко В.М. доцент кафедри
іноземної філології,
українознавства та
соціально-правових дисциплін,
канд.пед.наук

2019 – 2020 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 035 «Філологія»
Семестр	осінній, весняний
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Кількість модулів	2
Лекцій, годин	10
Практичні / семінарські, годин	8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	162
Тижневих годин для денної форми навчання	
аудиторних	
самостійної роботи студента	
Вид контролю	залік / екзамен

2. Програма дисципліни

Мета – формування лінгво-теоретичної основи: загальних відомостей про мову та мовознавство як науку, природу й сутність мови, її походження, закономірності розвитку та функціонування на різних історичних етапах; формування у студентів сучасних паралінгвістичних знань про структуру, закономірності та найбільш важливі аспекти мовної, у тому числі і міжкультурної комунікації.

Завдання: ознайомитися з мовознавством як наукою і навчальною дисципліною, систематизувавши та поглибивши знання про головні структурно-функціональні рівні мови, їх одиниці та відношення; розкрити природу, сутність, функції та будову мови; ознайомитися з основними гіпотезами походження мови та закономірностями розвитку мов; класифікаціями мов світу; ознайомитися з понятійним апаратом теорії мовної комунікації та видами мовленнєвої діяльності; універсальними та етноспецифічними аспектами мовного спілкування; семантичними та прагматичними аспектами розмовної мови.

Предмет: мова як система; мовна, у тому числі і міжкультурна комунікації.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Вступ до мовознавства як лінгвістична дисципліна

Тема 2. Природа, сутність та будова мови

Тема 3. Походження і розвиток мови

- Тема 4. Класифікації мов світу
Тема 5. Фонологічна система вивчення мови
Тема 6. Фонетичні одиниці, засоби та процеси
Тема 7. Лексика і фразеологія
Тема 8. Граматична система мови. Синтаксис
Тема 9. Предмет і завдання курсу. Суть спілкування
Тема 10. Основні поняття теорії мовної комунікації
Тема 11. Висловлювання у структурі комунікативного акту
Тема 12. Код у структурі комунікативного акту
Тема 13. Комунікативна особистість
Тема 14. Категорія контакту

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	срс	
1	2	3	4	5	
Модуль 1					
Змістовий модуль 1: Загальні питання мовознавства					
Тема 1. Вступ до мовознавства як лінгвістична дисципліна	7	0,5	0,5		6
Тема 2. Природа, сутність та будова мови	11	0,5	0,5		10
Тема 3. Походження і розвиток мови	15	1	1		13
Тема 4. Класифікації мов світу	15	1	1		13
Разом за змістовим модулем	48	3	3		42
Змістовий модуль 2: Системно-структурний характер мови					
Тема 5. Фонологічна система вивчення мови	14	0,5	0,5		13
Тема 6. Фонетичні одиниці, засоби та процеси	20	0,5	0,5		19
Тема 7. Лексика і фразеологія	20	1	1		18
Тема 8. Граматична система мови. Синтаксис	18	1	1		16
Разом за змістовим модулем	72	3	3		66
Разом за модулем I	120	6	6		108
Модуль 2					
Змістовий модуль 3: Основні поняття комунікації					
Тема 9. Предмет і завдання курсу. Суть спілкування	11	2	1		8
Тема 10. Основні поняття теорії мовної комунікації	9				9
Тема 11. Висловлювання у структурі комунікативного акту	8				8
Разом за змістовим модулем	28	2	1		25
Змістовий модуль 4: Етико-психологічні передумови процесу комунікації					
Тема 12. Код у структурі комунікативного акту	10				10
Тема 13. Комунікативна особистість	10	1	1		8
Тема 14. Категорія контакту	12	1			11
Разом за змістовим модулем	32	2	1		29
Разом за модулем II	60	4	2		54
Усього годин	180	10	8		162

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до мовознавства як лінгвістична дисципліна	0,5
2	Тема 2. Природа, сутність та будова мови	0,5
3	Тема 3. Походження і розвиток мови	1
4	Тема 4. Класифікації мов світу	1
5	Тема 5. Фонологічна система вивчення мови.	0,5
6	Тема 6. Фонетичні процеси в мові	0,5
7	Тема 7. Лексика і фразеологія	1
8	Тема 8. Граматична система мови. Синтаксис	1
9	Тема 9. Предмет і завдання курсу. Суть спілкування	1
10	Тема 10. Комунікативна особистість	1
	Всього	8

5. Індивідуальні завдання

- Підготовка виступу перед аудиторією на обрану тему:
  - «Місце мовознавства в системі наук»;
  - «Мова як системно-структурне утворення»;
  - «Історичні зміни словникового складу мови».
- Скласти таблицю генеалогічної класифікації мов світу.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Тема	Кількість годин сам. роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1: Загальні питання мовознавства	42	1. Опрацювання конспекту лекції та рекомендованої літератури. Джерела: 3, 4, 6, 7; дод.: 5, 8, 9, 11; 2. Дати розгорнуті відповіді на питання для самоконтролю. 3. Виконання практичних завдань до теми.	Фронтальне та індивідуальне опитування; аналіз і оцінювання виконання завдань
Змістовий модуль 2: Системно-структурний характер мови	66	1. Опрацювання конспекту лекції та рекомендованої літератури. Джерела: 3, 4, 6, 7; дод.: 5, 8, 9, 11; 2. Дати розгорнуті відповіді на питання для самоконтролю. 3. Виконання практичних завдань до теми.	Фронтальне та індивідуальне опитування; аналіз і оцінювання виконання завдань
Змістовий модуль 3: Основні поняття комунікації	25	1. Опрацювання конспекту лекції та рекомендованої літератури. Джерела: 5-7, 8, 9; дод.: 4, 7; 2. Дати розгорнуті відповіді на питання для самоконтролю. 3. Виконання практичних завдань до теми.	Фронтальне та індивідуальне опитування; аналіз і оцінювання виконання завдань
Змістовий модуль 4:	29	1. Опрацювання конспекту лекції та рекомендованої літератури. Джерела: 5-7, 8,	Фронтальне та індивідуальне

Етико-психологічні передумови процесу комунікації		9; дод.: 3, 4, 7; 2. Дати розгорнуті відповіді на питання для самоконтролю. 3. Виконання практичних завдань до теми.	опитування; аналіз і оцінювання виконання завдань
Разом	162		

7. Результати навчання

1.	Знання мовознавства як науки і навчальної дисципліни, на основі систематизації та поглиблення знань про головні структурно-функціональні рівні мови, їх одиниці та відношення
2.	Знання природи, сутності, функцій та будови мови
3.	Знання і розуміння основних гіпотез походження мови та закономірностей розвитку мов
4.	Навички аналізувати фонетичні мовні процеси
5.	Знання понятійного апарату теорії мовної комунікації та видів мовленнєвої діяльності
6.	Знання універсальних та етноспецифічних аспектів мовного спілкування

8. Розподіл балів, які отримують студенти впродовж семестру

осінній семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 1	100
30	50	20	

весняний семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 2	50	100
15	15	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»

75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

9. Методичне забезпечення

Електронний конспект лекцій, методичні вказівки з вивчення дисципліни, комплекти індивідуальних завдань, навчальна та наукова література, нормативні документи.

10. Рекомендована література

Основна

1. Донець Л. С., Мацько Л. І., Вступ до мовознавства: практикум / Л. С. Донець, Л. І. Мацько. – Київ : Вища школа, 1989. – 184 с.
2. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини / О. В. Зернецька. – К. : Освіта, 1999. – 351 с.
3. Карпенко Ю. А. Вступ до мовознавства [Текст] : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти / Ю. А. Карпенко. – 2-ге вид., стереотипне. – К. : Академія, 2009. – 336 с.
4. Карпенко Ю. А. Вступ до мовознавства [Текст] : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти / Ю. А. Карпенко. – 2-ге вид., стереотипне. – К. : Академія, 2009. – 336 с.
5. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. / Г. Г. Почепцов – К. : Видавничий центр «Київський університет», 1999. – 308 с.
6. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Вступ до мовознавства та основи теорії мовної комунікації» [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; уклад. С. К. Ревуцька, В. М. Зінченко. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. – 136 с.
7. Ревуцька С.К. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Вступ до мовознавства та основи теорії мовної комунікації» [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; уклад. С. К. Ревуцька, В. М. Зінченко. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. – 43 с.
8. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації: навчальний посібник / О. А. Семенюк. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 240 с.
9. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації : навчальний посібник для вузів / Ольга Володимирівна Яшенкова . – Київ : Академія, 2010. – 309 с.

Допоміжна

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. – К. : Академія, 2004. – 342с.
2. Білецький А. О. Про мову і мовознавство / А. О. Білецький. – К. : «АртЕК», 1997. – 223 с.
3. Веренко І. С. Конфліктологія / за ред. І. С. Веренко. – М. : Концерн Swiss, 1990. – 376 с.
4. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / Ю. В. Косенко. – Суми: Сумський державний університет, 2011. – 187 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / М.П. Кочерган. – К. : Видавничий центр «Академія», 2003. – 464 с.
6. Лінгвістичний аналіз: Практикум. Навчальний посібник / За ред. Г. Р. Передрій. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 212 с.
7. Масова комунікація: підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов, В.А. Вергун. – К. : Либідь, 1997. – 216 с.
8. Реформатський А.А. Введение в языковедение: Учебник для вузов / А. А. Реформатский; под ред. В.А. Виноградова. – 5-е изд., испр.– М. : Аспект Пресс, 2004. – 536 с.
9. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Видання друге, перероблене і доповнене / С.В. Семчинський. – К. : АТ «Око», 1996.– 416с.
10. Сучасна українська мова : Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400с.
11. Ющук І. П. Вступ до мовознавства : навч. посібник / І.П. Ющук. – К. : Рута, 2000.– 128 с.
12. Ющук І. П. Українська мова : підручник / І.П. Ющук. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2006. – 640 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри

С.А.Остапенко

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва змістового модулю	Кількість годин за видами занять та період вивчення дисципліни						Дата поточного контролю
		Лекції		Практичні		Самостійна робота		
		год.	дата	год.	дата	год.	дата	
Модуль 1								
1	Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства	3	Вересень 2019 р.	3	Вересень 2019 р.	42	Жовтень – листопад 2019 р.	28.11.2019 р.
2	Змістовий модуль 2. Системно-структурний характер мови	3		3		66	Грудень 2020	28.12.2019 р.
3	Індивідуальне завдання							15.01.2020 р.
Модуль 2								
4.	Змістовий модуль 3 Основні поняття комунікації	2	Січень 2020 р.	1	Січень 2020 р.	25	Лютий – березень 2020 р.	28.03.2020 р.
5.	Змістовий модуль 4 Етико-психологічні передумови процесу комунікації	4		2		54	Квітень – травень 2020 р.	11.05.2020 р.
6.	Індивідуальне завдання							12.05.2020 р.